

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 07.02/073.00.1/Б /ОК38-01-2024
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Державного університету

«Житомирська політехніка»

15 серпня 2024 р., протокол №
04

ПРОГРАМА ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО НАПИСАННЯ ЗВІТУ

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»
спеціальності 073 «Менеджмент»
освітньо-професійна програма «Менеджмент»
факультет бізнесу та сфери обслуговування
кафедра менеджменту, бізнесу та маркетингових технологій

Рекомендовано на засіданні кафедри
менеджменту, бізнесу та
маркетингових технологій
19 червня 2024 р., протокол № 06

Розробники: зав. кафедри менеджменту, бізнесу та маркетингових технологій,
д.е.н. Тетяна ОСТАПЧУК,
доцент кафедри менеджменту, бізнесу та маркетингових
технологій к.е.н. Світлана БІРЮЧЕНКО,
доцент кафедри менеджменту, бізнесу та маркетингових
технологій к.е.н. Ольга ПАЩЕНКО,
доцент кафедри менеджменту, бізнесу та маркетингових
технологій к.е.н. Ангеліна СОТНИК

Житомир
2024

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 07.02/073.00.1/Б /ОК38-01-2024
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 2

Програма переддипломної практики та методичні рекомендації щодо написання звіту для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності 073 «Менеджмент» освітньо-професійна програма «Менеджмент» [Електронне видання]. Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка», 2024. 36 с.

Розробники: д.е.н., проф. Тетяна ОСТАПЧУК, к.е.н., доц. Світлана БІРЮЧЕНКО, к.е.н., доц. Ольга ПАЩЕНКО, к.е.н., доц. Ангеліна СОТНИК

Рецензенти:

ВИГОВСЬКА Наталія – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів та цифрової економіки.

ТКАЧУК Вячеслав – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів та цифрової економіки.

Затверджено Вченою радою факультету бізнесу та сфери обслуговування (протокол № 07 від 29 червня 2024 р.)

Програма переддипломної практики та методичні рекомендації щодо написання звіту призначені для забезпечення проходження практики та підготовки звіту за її результатами для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності 073 «Менеджмент». Методичне видання містить програму переддипломної практики, рекомендації щодо структури та змісту звіту з практики, список рекомендованої літератури.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 07.02/073.00.1/Б /ОК38-01-2024
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 3

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1. Організаційні питання переддипломної практики.....	6
1.1. Місце проходження переддипломної практики.....	6
1.2. Обов'язки здобувача вищої освіти.....	6
1.3. Обов'язки керівника практики від університету (кафедри).....	7
1.4. Обов'язки керівника практики від підприємства (установи, організації).....	7
2. Програмні питання з діагностики суб'єкта господарювання	8
2.1. Організаційно-правова характеристика суб'єкта господарювання за класифікаційними ознаками і структурою управління.....	8
2.2. Визначення основних бізнес-процесів, пов'язаних із управлінням діяльністю суб'єкта господарювання	13
2.3. Діагностика фінансово-економічного стану суб'єкта господарювання	15
2.4. Охорона праці на підприємстві (установі, організації).....	21
3. Індивідуальне завдання для написання та апробації бакалаврської кваліфікаційної роботи	21
4. Форми та методи контролю	22
5. Вимоги до оформлення звіту з переддипломної практики.....	22
6. Критерії оцінювання практики.....	26
7. Список рекомендованої літератури.....	28
Додатки.....	30

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 07.02/073.00.1/Б /ОК38-01-2024
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 4

ВСТУП

Переддипломна практика є обов'язковим освітнім компонентом освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 073 «Менеджмент», що забезпечує досягнення визначених програмних результатів навчання та формування професійних компетентностей відповідно до мети освітньої програми.

Організація та проведення переддипломної практики здійснюється відповідно до Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Державного університету «Житомирська політехніка» за яким здобувачі вищої освіти ОС «бакалавр» проходять переддипломну практику в умовах реально діючого суб'єкта господарювання будь-якої форми власності, який відповідає вимогам програми навчання.

Переддипломна практика проводиться після 7 семестру навчання і є завершальним етапом практичної підготовки бакалаврів; спрямована на інтеграцію теоретичних знань, набутих у процесі вивчення дисциплін з практичним досвідом діяльності реальних суб'єктів господарювання. Вона забезпечує перевірку здатності здобувачів вищої освіти застосовувати набуті знання, уміння та навички в реальних умовах господарювання.

Використовуючи теоретичні знання здобувачі вищої освіти набувають досвід щодо діагностики суб'єкта господарювання та оцінки соціально-економічних, виробничо-технічних, морально-психологічних явищ і процесів які відбуваються на підприємствах (установах, організаціях).

Метою переддипломної практики є забезпечення досягнення програмних результатів навчання та завершального формування професійних компетентностей бакалавра менеджменту шляхом практичного аналізу діяльності суб'єкта господарювання, обґрунтування управлінських рішень і підготовки аналітичної бази для виконання кваліфікаційної роботи шляхом застосування набутих в освітньому процесі теоретичних знань.

Поставлена мета реалізується шляхом дослідження питань в умовах реально діючого суб'єкта господарювання, обумовлених програмою практики та напрямом дослідження у бакалаврській кваліфікаційній роботі.

Основними завданнями переддипломної практики є:

- закріплення та поглиблення теоретичних знань з дисциплін професійної підготовки шляхом їх застосування у практичній діяльності;
- аналіз організаційної структури, зовнішнього та внутрішнього середовища, системи управління та основних напрямів діяльності суб'єкта господарювання – бази практики;
- аналіз функціональних сфер діяльності та процесів прийняття управлінських рішень;
- збір і систематизація інформації для проведення апробації бакалаврської кваліфікаційної роботи;
- виявлення проблем у діяльності суб'єкта господарювання за темою бакалаврської кваліфікаційної роботи та обґрунтування пропозицій щодо їх вирішення;
- формування навичок аналітичного мислення, професійного оформлення

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 07.02/073.00.1/Б /ОК38-01-2024
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 5

результатів досліджень і підготовки звіту з переддипломної практики.

У процесі проходження переддипломної практики формується та підтверджується рівень сформованості інтегральної, загальних і спеціальних (фахових) компетентностей, визначених освітньо-професійною програмою підготовки бакалаврів за спеціальністю 073 «Менеджмент», зокрема:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів соціальних та поведінкових наук

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗК 5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями

ЗК 10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК 11. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 16. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

СК 1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.

СК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

СК 3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.

СК 4. Вміння визначати функціональні області організації та зв'язки між ними.

СК 5. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.

СК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

Переддипломна практика забезпечує досягнення таких програмних результатів навчання, визначених освітньо-професійною програмою:

ПРН 3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.

ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 5. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.

ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

ПРН 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, критичності та самокритичності.

ПРН 18. Вміти ідентифікувати та аналізувати проблеми, пов'язані з корупцією та недоброчесністю, формувати та оцінювати шляхи їх вирішення як у професійній діяльності, так і у суспільному житті на рівні, необхідному для формування нетерпимості до будь-яких проявів недоброчесності задля утвердження цінностей доброчесного суспільства.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 07.02/073.00.1/Б /ОК38-01-2024
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 6

1. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПИТАННЯ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

1.1. Місце проходження переддипломної практики

Базою переддипломної практики є суб'єкти господарювання, які відповідають вимогам програми навчання, та на які здобувачі вищої освіти направляються згідно з наказом ректора Державного університету «Житомирська політехніка».

Здобувачі вищої освіти можуть самостійно, з дозволу кафедри менеджменту, бізнесу та маркетингових технологій підбирати для себе місце проходження практики і пропонувати його для затвердження шляхом написання заяви на ім'я завідувача кафедри.

База проходження практики, як правило, повинна бути об'єктом для дослідження у бакалаврській кваліфікаційній роботі.

Робоче місце здобувача вищої освіти визначається керівником підприємства, відповідальним за проходження практики. В залежності від умов і можливостей здобувач може бути призначений на штатну посаду або дублером для виконання певних функцій менеджера чи його помічника.

1.2. Обов'язки здобувача вищої освіти

Здобувачі вищої освіти при проходженні практики зобов'язані:

- до початку переддипломної практики одержати від керівника з кафедри менеджменту, бізнесу та маркетингових технологій програму практики та консультації щодо оформлення всіх необхідних звітних документів;
- своєчасно прибути на базу практики;
- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики і вказівками керівників, у щоденнику робити відповідні записи про виконану роботу;
- вивчити і суворо дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії, вимог внутрішнього розпорядку суб'єкта господарювання;
- в процесі практики збирати, опрацьовувати, узагальнювати і систематизувати матеріали для бакалаврської кваліфікаційної роботи, виявляти недоліки і розробляти пропозиції;
- нести відповідальність за виконану роботу і достовірність всіх даних, зібраних для написання бакалаврської кваліфікаційної роботи;
- по закінченню переддипломної практики своєчасно надати звітні документи і захистити звіти з практики.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 07.02/073.00.1/Б /ОК38-01-2024
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 7

1.3. Обов'язки керівника практики від університету (кафедри)

Відповідальність за організацію, проведення і контроль практики покладається на ректора університету. Навчально-методичне керівництво і виконання програм практик забезпечує кафедра менеджменту, бізнесу та маркетингових технологій. Загальну організацію практики та контроль за її проведенням в університеті здійснює керівник практики. До керівництва практикою здобувачів вищої освіти залучаються досвідчені викладачі кафедри менеджменту, бізнесу та маркетингових технологій, які беруть безпосередню участь в освітньому процесі, за яким проводиться практика.

Керівник практики від Житомирської політехніки:

- обговорює на засіданні кафедри програми і графік проходження переддипломної практики;
- проводить перед початком практики організаційно-методичні консультації здобувачам вищої освіти для роз'яснення мети, завдань, програми, змісту і календарного графіка проходження практики; доводить перелік і порядок укладання необхідних для проходження практики документів, порядок захисту звіту;
- перевіряє надані звіти здобувачів вищої освіти та щоденники з проходження переддипломної практики;
- у складі комісії приймає захист звітів з переддипломної практики та виставляє диференційний залік у відомість;
- подає завідувачу кафедри письмовий звіт про проведення практики із зауваженнями і пропозиціями щодо поліпшення практики здобувачів вищої освіти.

1.4. Обов'язки керівника практики від підприємства (установи, організації)

Керівництво переддипломною практикою від підприємства (установи, організації) здійснюють висококваліфіковані спеціалісти економічного профілю, які займають керівні посади.

Керівник практики від підприємства (установи, організації) призначається наказом директора і несе персональну відповідальність за організацію та проведення переддипломної практики у відповідності до її програми. До його обов'язків входить:

- організація проходження практики закріпленими за ним здобувачами вищої освіти, визначення завдань практикантам, організація проходження здобувачем вищої освіти інструктажу із техніки безпеки;
- ознайомлення студентів з організацією роботи на конкретних робочих місцях, надання допомоги з правильного виконання практикантами їхніх

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 07.02/073.00.1/Б /ОК38-01-2024
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 8

функціональних задач, з освоєння прийомів раціонального виконання їхніх майбутніх посадових обов'язків;

– надання допомоги здобувачам вищої освіти в одержанні ними необхідної інформації, матеріалів, нормативної та іншої документації для виконання програми практики та збору і обробки даних для підготовки до виконання бакалаврської кваліфікаційної роботи;

– здійснення постійного контролю за діяльністю практикантів, їхньою трудовою дисципліною та дотриманням правил техніки безпеки на робочому місці;

– по закінченню практики підписує необхідні документи, що засвідчують результати проходження практики здобувачами вищої освіти та надає оцінку роботи практиканта.

2. ПРОГРАМНІ ПИТАННЯ З ДІАГНОСТИКИ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

2.1. Організаційно-правова характеристика суб'єкта господарювання за класифікаційними ознаками і структурою управління

Здобувач вищої освіти здійснює загальний опис суб'єкта господарювання, його історії, особливостей діяльності та організаційної структури управління. Зокрема, доцільно навести наступні дані:

– надати загальну характеристику суб'єкта господарювання вказавши його повну назву, організаційно-правову форму; форму власності; основні види економічної діяльності; масштаб і сферу діяльності; місію та стратегічні цілі (за наявності). Для відображення інформації рекомендовано використати табл. 1.

Таблиця 1

Основні відомості про підприємство

Критерій	Характеристика критерію
Повне найменування	
Дата реєстрації	
Територія	
Код ЄДРПОУ	
Форма власності та підпорядкування	
Керівник	
Основні види діяльності (за КВЕД)	
Місія та стратегічні цілі (за наявності)	

– надати коротку історичну довідку про суб'єкта господарювання, його життєвий цикл;

– надати характеристику суб'єкта господарювання за статутним капіталом (табл. 2);

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 07.02/073.00.1/Б /ОК38-01-2024
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 9

Таблиця 2

Характеристика засновників суб'єкта господарювання за статутним капіталом

Засновники підприємства	Статутний капітал	
	сума, тис. грн.	питома вага, %
1. Юридичні особи:		
2. Фізичні особи:		
Кількість власників – фізичних осіб станом на 31.12.202_ року становить		
Разом		100,00

– здійснити опис основних об'єктів діяльності (види продукції, послуг, робіт тощо) (табл. 3);

Таблиця 3

Характеристика об'єктів господарської діяльності

Види об'єктів та їх характеристика (продукція, роботи, послуги, товари)	Одиниця виміру	Обсяги господарювання			Відхилення 20_р. до 20_р.	
		Роки				
		20_	20_	20_	+, -	%

– проаналізувати організаційну структуру управління вказавши тип структури; склад і підпорядкованість підрозділів; розподіл управлінських функцій (рис. 1).

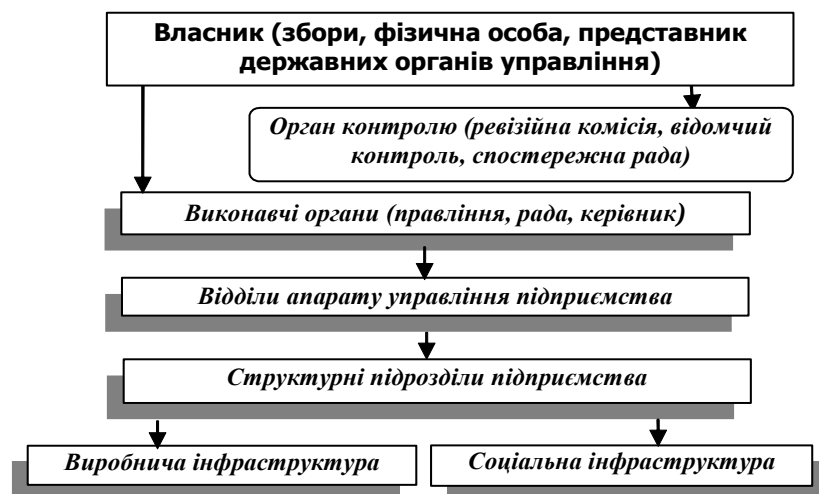

Рис. 1. Загальна схема управління суб'єктом господарювання

– здійснити аналіз зовнішнього середовища суб'єкта господарювання, визначивши основні фактори впливу на мікро- і макрорівнях господарювання (економічні, ринкові, правові, соціальні тощо) та оцінивши можливості та загрози для діяльності суб'єкта господарювання. Опис зовнішнього

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 07.02/073.00.1/Б /ОК38-01-2024
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 10

середовища підприємства та його місця в економічній системі регіону здобувачам вищої освіти рекомендовано проводити за допомогою PEST-аналізу (табл. 4):

Таблиця 4

Аналіз зовнішнього середовища підприємства (PEST-аналіз)

Група факторів	Характеристика впливу	Оцінка впливу*
Політико-правові		
Економічні		
Соціальні		
Технологічні		

* Оцінка впливу: позитивний / нейтральний / негативний

Характеристику операційного середовища та оцінка його впливу на підприємство здійснюється за допомогою аналізу постачальників, споживачів, конкурентів, робочої сили та міжнародної діяльності, що доцільно представити за допомогою табл. 5-7.

Таблиця 5

Характеристика конкурентів суб'єкта господарювання

Назва суб'єкта господарювання	Характеристика	Частка ринку, %

Таблиця 6

Характеристика постачальників суб'єкта господарювання

Назва	Роки				Відхилення		
	20_		20_		+/-	%	п.с.
	обсяг господарських відносин, тис. грн.	%	обсяг господарських відносин, тис. грн.	%			
Разом		100,0		100,0			0

Таблиця 7

Характеристика покупців (споживачів, клієнтів) суб'єкта господарювання

Покупці	Роки				Відхилення		
	20_		20_		+/-	%	п.с.
	обсяг господарських відносин, тис. грн.	%	обсяг господарських відносин, тис. грн.	%			
Разом		100,0		100,0			0

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 07.02/073.00.1/Б /ОК38-01-2024
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 11

– провести аналіз внутрішнього середовища суб'єкта господарювання, надати характеристику ресурсному забезпеченню (табл. 8, 9); персоналу (табл. 10, 11, 12).

Таблиця 8

Аналіз структури та динаміки майна підприємства

Показники	На 31.12.20__ р.		На 31.12.20__ р.		На 31.12.20__ р.		Відхилення 20__/20__		
	Тис. грн.	ПВ, %	Тис. грн.	ПВ, %	Тис. грн.	ПВ, %	+, -	%	П.с.
	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. Необоротні активи:									
1.1.									
1.2.									
2. Оборотні активи									
2.1.									
2.2.									
3. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття									
РАЗОМ:									

Таблиця 9

Аналіз стану та руху об'єктів майнового потенціалу підприємства

Показник	Роки			Відхилення 20__/20__	
	20__	20__	20__	+/ -	%
1. Середньорічна вартість майна підприємства, тис. грн., в т.ч. - необоротних активів - оборотних активів - основних засобів					
2. Коефіцієнт оновлення основних засобів					
3. Коефіцієнт вибуття основних засобів					
4. Коефіцієнт приросту основних засобів					
5. Коефіцієнт зносу основних засобів					
6. Коефіцієнт придатності основних засобів					

За результатами проведених розрахунків студент робить висновки та узагальнення щодо стану та ефективності формування і використання майнового потенціалу підприємства та розробляє рекомендації щодо підвищення ефективності економічних відносин у визначеній сфері.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 07.02/073.00.1/Б /ОК38-01-2024
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 13

– проаналізувати і дати економічну оцінку системи планування і організації діяльності суб'єкта господарювання як функцій управління, визначити недоліки, невирішені питання і конкретні пропозиції щодо їх усунення;

– охарактеризувати службу контролю на підприємстві (установі, організації), її завдання, первинну інформацію, методи контролю.

– коротко окреслити функцію мотивації персоналу та бізнес-партнерів.

– ознайомитися із напрямками здійснення зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

– на основі узагальнення характеристик суб'єкта господарювання, проведення аналізу ресурсів слід визначити сильні та слабкі сторони суб'єкта господарювання та описати можливості і загрози (табл. 13).

Таблиця 13

SWOT-аналіз діяльності підприємства

<i>Сильні сторони (S)</i>	<i>Слабкі сторони (W)</i>
<i>Можливості (O)</i>	<i>Загрози (T)</i>

Виконання цього пункту сприяє формуванню здатності описувати характеристики суб'єкта господарювання, аналізувати його структуру управління, внутрішнє та зовнішнє середовище та застосовувати теоретичні знання менеджменту на практиці.

2.2. Визначення основних бізнес-процесів, пов'язаних із управлінням діяльністю суб'єкта господарювання

Здійснити ідентифікацію та аналіз ключових бізнес-процесів суб'єкта господарювання, зосереджуючись на процесах управління, планування, організації, мотивації та контролю.

Результати цього аналізу мають показати які бізнес-процеси є основними і допоміжними (табл. 14), на скільки узгоджено функціонують управлінські процеси та які існують резерви підвищення ефективності управління.

Таблиця 14

Бізнес-процеси підприємства

№	Назва бізнес-процесу	Відповідальний підрозділ	Коротка характеристика
Основні бізнес-процеси			
1			
2			
3			
Допоміжні бізнес-процеси			
1			
2			
...			

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 07.02/073.00.1/Б /ОК38-01-2024
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 14

Розроблення ієрархічної структури бізнес-процесів дасть змогу поділити підприємство на сфери контролю керівників в організаційній структурі та підвищити ефективність управління загалом за рахунок підвищення узгодженості бізнес-процесів у межах одного суб'єкта господарювання. Приклад структури бізнес-процесів виробничого підприємства подано на рис. 2.

Рис. 2. Бізнес-процеси виробничого підприємства

Для детальнішого аналізу необхідно визначити відповідність окремих бізнес-процесів основним функціям менеджменту для оцінки їх ролі у системі управління підприємством (табл. 15).

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 07.02/073.00.1/Б /ОК38-01-2024
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 15

Таблиця 15

Відповідність бізнес-процесів функціям менеджменту

Бізнес-процес	Функції менеджменту			
	Планування	Організація	Мотивація	Контроль

2.3. Діагностика фінансово-економічного стану суб'єкта господарювання

Діагностика фінансово-економічного стану суб'єкта господарювання являє собою системний, послідовний та аналітично обґрунтований процес оцінювання результатів і умов його діяльності, спрямований на визначення рівня фінансової стійкості, платоспроможності, ліквідності, рентабельності та ефективності використання ресурсів, а також на виявлення проблемних аспектів і резервів розвитку.

У межах переддипломної практики діагностика фінансово-економічного стану виконується з метою досягнення програмних результатів навчання, визначених освітньо-професійною програмою, та підтвердження здатності здобувача вищої освіти збирати та аналізувати інформацію, розраховувати показники для обґрунтування управлінських рішень. Отримані результати слугують аналітичною основою для виконання та апробації бакалаврської кваліфікаційної роботи.

Основними завданнями оцінки є аналіз економічних показників діяльності суб'єкта господарювання, рівня і динаміки прибутку, дослідження показників ліквідності майна, рентабельності та фінансової стійкості суб'єкта господарювання, ймовірності банкрутства та рівня економічної безпеки. Аналіз фінансово-економічної діяльності суб'єкта господарювання проводиться на основі фінансової звітності.

Результати оцінки фінансового стану підприємства пропонується представити у табл. 16-18.

Таблиця 16

Основні економічні показники діяльності суб'єкта господарювання

№	Показник	Роки			Відхилення 20__ р. до 20__ р.	
		20__	20__	20__	+/-	%
1	2	3	4	5	6	7
1	Чистий дохід, тис. грн.					
2	Валовий прибуток, тис. грн.					

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 07.02/073.00.1/Б /ОК38-01-2024
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 16

Продовження табл. 16

1	2	3	4	5	6	7
3	Чистий прибуток, тис. грн.					
4	Середньорічна вартість активів, тис. грн.					
5	Середньорічна вартість необоротних активів, тис. грн.					
6	Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн.					
7	Середньооблікова чисельність працівників, осіб					
8	Фондовіддача					
9	Фондомісткість					
10	Фондоозброєність, тис. грн /ос.					
11	Продуктивність праці, тис. грн. /ос.					
12	Коефіцієнт оборотності оборотних активів					

Таблиця 17

Механізм формування фінансових результатів діяльності суб'єкта господарювання

Показники	Роки			Відхилення	
	20__	20__	20__	20__ р. до 20__ р.	
				+, -	%
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)					
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)					
Валовий: прибуток (збиток)					
Інші операційні доходи					
Адміністративні витрати					
Витрати на збут					
Інші операційні витрати					
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток (збиток)					
Фінансові витрати					
Інші витрати					
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток)					
Чистий фінансовий результат: прибуток (збиток)					

Таблиця 18

Динаміка показників оцінки фінансового стану суб'єкта господарювання

Показники	Роки			Відхилення 20__ р до 20__ р.
	20__	20__	20__	
				+, -
1. Коефіцієнт загальної ліквідності				
2. Коефіцієнт абсолютної ліквідності				
3. Чистий оборотний капітал				
4. Коефіцієнт автономії				
5. Коефіцієнт фінансової стабільності				
6. Коефіцієнт забезпеченості власними засобами				
7. Коефіцієнт оборотності активів				
8. Коефіцієнт оборотності власного капіталу				
9. Рентабельність господарської діяльності, %				
10. Рентабельність власного капіталу, %				
11. Рентабельність продукції, %				

За результатами проведених розрахунків здобувач вищої освіти робить висновки та узагальнення щодо фінансового стану суб'єкта господарювання та розробляє рекомендації щодо підвищення ефективності його діяльності.

Здійснити розрахунок ймовірності банкрутства на підприємстві пропонується за за однією з запропонованих моделей:

1. Модель Альтмана Е. (1983 р.):

$$ІБ = 0,717 (ОА : А) + 0,847 [(ЧП - Д) : СА] + 3,107 (ОП : СА) + 0,42 (ВК : ЗК) + 0,995 (ЧД : СА),$$

де ОА – оборотні активи; А – активи; ВК – власний капітал; ОП – операційний прибуток; СА – середньорічна вартість активів; РВ – ринкова вартість власного капіталу; ЗК – залучений капітал; ЧП – чистий прибуток; Д – дивіденди; ЧД – чистий дохід.

ОА : А – питома вага оборотних активів в загальній сумі активів;

(ЧП – Д) : СА – частка активів, яка формується за рахунок реінвестованого чистого прибутку;

ОП : А – операційна прибутковість активів, коп. / грн.;

РВ : ЗК – скільки власних коштів в ринковій оцінці припадає на 1 грн. залученого капіталу;

ЧД : СА – скільки чистого доходу формує 1 грн. коштів, вкладена в активи підприємства.

ВК : ЗК – рівень власних коштів за балансовою вартістю 1 грн. залученого

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 07.02/073.00.1/Б /ОК38-01-2024
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 18

капіталу. Граничне значення показника для визначення банкрутства дорівнює 1,23.

2. Двофакторна модель:

$$ІБ = -0,387 + [(ОА : ПЗ) \cdot (-1,0736)] + (ЗК : А) \cdot 0,0579,$$

де ПЗ – поточні зобов'язання; ОА : ПЗ – загальна платоспроможність; ЗК : А – питома вага залученого капіталу в загальній сумі активів.

Якщо результат ІБ виявляється від'ємним, ймовірність банкрутства невелика. Додатне значення ІБ вказує на високу ймовірність банкрутства.

3. Модель Ліса (1972 р.)

$$ІБ = 0,063 (ОА : А) + 0,092 (ОП : СА) + 0,057 [(ЧП - Д) : СА] + +0,001 (ВК : ЗК)$$

Граничне значення показника дорівнює 0,037.

4. Модель Таффлера (1997 р.)

$$ІБ = 0,53 (ОП : СПЗ) + 0,13 (ОА : ЗК) + 0,18 (ПЗ : А) + 0,16 (ЧД : СА)$$

де – СПЗ – середньорічна сума поточних зобов'язань;

ОП : СПЗ – рівень операційного прибутку на 1 грн. поточних зобов'язань;

ПЗ : А – питома вага поточних зобов'язань в активах.

Граничне значення показника дорівнює 0,2.

5. Французька модель:

$$ІБ = -0,16 [(ДЗ + ГК) : А] - 0,22 (ВК : А) + 0,87 (В : ЧД) + +0,1 (ФОП : ДВ) - 0,24 (ВП : ЗК),$$

де ДЗ – дебіторська заборгованість; ГК – грошові кошти; ФОП – фонд оплати праці; ДВ – додана вартість підприємства (ФОП + ВСЗ + П + ЧП), ВСЗ – витрати на соціальні заходи; П – податки; ЧП – чистий прибуток; ВП – валовий прибуток.

(ДЗ + ГК) : А – питома вага суми дебіторської заборгованості і грошових коштів в активах;

ВК : А – питома вага власного капіталу в активах;

В : ЧД – рівень витрат на створення 1 грн. чистого доходу;

ФОП : ДВ – питома вага фонду оплати праці в доданій вартості;

ВП : ЗК – валова прибутковість залученого капіталу.

Граничне значення показника (-0,068).

6. Інтегральна бальна оцінка фінансової стійкості.

Сутність цієї методики полягає в класифікації підприємств за ступенем ризику, виходячи з фактичного рівня показників фінансової стійкості і рейтингу кожного показника, вираженого в балах. При цьому виділяється шість класів підприємств.

7. Модель Терещенка О. (2003 р.)

$$ІБ = 1,04 (ОА : ПЗ) + 0,75 (ВК : А) + 0,15 (ЧД : СА) + 0,42 (ОП : ЧД) + +1,8 (ЧП : СА) - 0,063 (ЧД : СЗК) - 2,16$$

де – ОА : ПЗ – коефіцієнт покриття. Характеризує рівень дотримання “золотого правила” фінансування, тобто здатність підприємства забезпечити

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 07.02/073.00.1/Б /ОК38-01-2024
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 19

фінансову рівновагу (отже, платоспроможність) у довгостроковому періоді;

ВК : А – коефіцієнт фінансової незалежності (автономії). Належить до групи показників, що характеризують структуру капіталу підприємства, його незалежність від позикових коштів. Показує частку власного капіталу в загальній сумі джерел фінансування. Вважається, що чим більшим є значення цього показника, тим більш фінансово незалежним є підприємство, проте рекомендовані значення структури капіталу тісно пов'язані з галузевою приналежністю підприємства;

ЧД : СА – оборотність власного капіталу. Характеризує групу показників оборотності і показує швидкість обігу інвестованого в підприємство капіталу. Чим більшим є значення цього показника, тим ефективнішою вважається діяльність підприємства. В аналітичних цілях достатність цього показника визначається галузевою приналежністю підприємства й обсягами його діяльності;

ОП : ЧД – коефіцієнт рентабельності операційних продажів. Належить до групи показників, що розраховуються на базі чистого грошового потоку від операційної діяльності. Характеризує ефективність основної діяльності підприємства і показує чистий грошовий потік від операційної діяльності, який припадає на одиницю виручки від реалізації та інших операційних доходів;

ЧП : СА – рентабельність активів. Показує величину чистого грошового потоку від всіх видів діяльності, який припадає на одиницю активів підприємства;

ЧД : СЗК – коефіцієнт оборотності позикового капіталу. Розраховується як відношення чистої виручки від реалізації до позикового капіталу. Характеризує здатність підприємства погасити свою заборгованість за рахунок чистої виручки від реалізації.

Для розробленої дискримінантної моделі рекомендується наступний алгоритм інтерпретацій значень інтегрального показника:

< -0,55 – фінансовий стан підприємства незадовільний (воно перебуває у фінансовій кризі або ж під загрозою такої);

≥ -0,55 ≤ 0,55 – однозначних висновків щодо якості фінансового стану підприємства зробити не можна, потрібен додатковий експертний аналіз;

> 0,55 – фінансовий стан підприємства є задовільний.

8. Модель Спрінгейта:

$$ІБ = 1,03(РК : А) + 3,07(ПГ : СА) + 0,66(ПГ : ПЗ) + 0,4(ЧД : СА),$$

де РК – робочий капітал; ПГ – прибуток від господарської діяльності.

РК : А – рівень робочого капіталу на 1 грн. вартості активів;

ПГ : СА – загальногосподарська прибутковість активів за створеним прибутком;

ПГ : ПЗ – рівень створеного прибутку на 1 грн. поточних зобов'язань

Вважається, що якщо $ІБ < 0,862$, то підприємство є потенційним банкрутом.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 07.02/073.00.1/Б /ОК38-01-2024
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 20

Для оцінки рівня економічної безпеки господарської діяльності суб'єкта господарювання запропонована методика відображена в табл. 19 з графічною інтерпретацією на рис. 3.

Таблиця 19

Аналіз і оцінка рівня економічної безпеки діяльності
суб'єкта господарювання за 202_ рік

Чистий дохід		Витрати	
показники	сума, тис. грн.	показники	сума, тис. грн.
Показники діяльності підприємства за звітом про фінансові результати			
ЧД _{о.д.} ЧД _{і.о.} ЧД _{ф.д.} ЧД _{і.д.} ЧД _{пп}		СР _{о.д.} ОВ _{і.д.} АВ ВЗ ВВ _{ф.д.} ВВ _{і.д.} ПП _{г.д.}	
Разом (ЧД _п)		Разом (ВВ _п)	
Чистий прибуток підприємства тис. грн.			
Розрахункові показники			
Найменування	Алгоритм розрахунку	Розрахунок	Величина показника
Постійні витрати (ПВ _п)	АВ+ВЗ		
Змінні витрати (ЗВ _п)	ВВ _п -ПВ _п		
Валовий прибуток (ВП _п)	ПВ _п +ЧП _п		
Валова прибутковість чистого доходу (ПВ _{чд})	ВП _п : ЧД _п		
Витратомісткість чистого доходу за змінними витратами (ВМ _{чд})	ЗВ _п : ЧД _п		
Чистий дохід, який забезпечує беззбиткову діяльність (ЧД _б)	ПВ _п · ПВ _{чд}		
Змінні витрати, які забезпечують беззбиткову діяльність (ЗВ _б)	ЧД _б · ВМ _{чд}		
Рівень (коефіцієнт) економічної безпеки діяльності підприємства (К _б)	$\frac{(ЧД_н - ЧД_б)}{ЧД_н}$		

З метою наочного відображення співвідношення чистого доходу, витрат і ключових розрахункових показників, що формують фінансовий результат підприємства, будується графічна інтерпретація оцінки рівня економічної безпеки діяльності суб'єкта господарювання. Вона дає змогу візуалізувати межу беззбитковості, зону фінансової стійкості та зону ризику, а також простежити вплив змінних і постійних витрат на рівень економічної безпеки підприємства. Застосування графічного методу підвищує інформативність аналітичних висновків, сприяє обґрунтуванню управлінських рішень і прогнозуванню наслідків змін доходів і витрат з метою забезпечення стабільного розвитку суб'єкта господарювання.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 07.02/073.00.1/Б /ОК38-01-2024
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 21

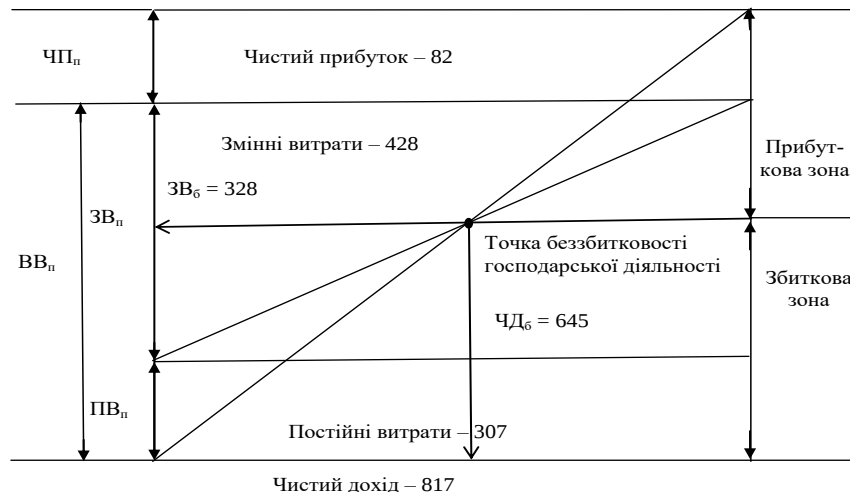

Рис. 3 Графічне зображення оцінки рівня економічної безпеки діяльності суб'єкта господарювання у 202_ р., тис. грн.

За результатами проведених розрахунків здобувач вищої освіти робить висновки та узагальнення щодо фінансового стану підприємства та розробляє рекомендації щодо підвищення ефективності його діяльності.

2.4. Охорона праці на підприємстві (установі, організації)

Здобувачі вищої освіти розглядають систему управління охороною праці на підприємстві (установі, організації) як складової соціально-відповідального та ефективного менеджменту.

В даному пункті слід:

- охарактеризувати організацію охорони праці на підприємстві (установі, організації);
- визначити відповідальних осіб та основні нормативні документи;
- оцінити дотримання вимог охорони праці та безпеки персоналу;
- визначити клас шкідливості господарської діяльності підприємства.

Розкриття цього питання сприяє формуванню відповідального управлінського мислення, розуміння соціальних та правових аспектів діяльності суб'єкта господарювання.

3. ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ ДЛЯ НАПИСАННЯ ТА АПРОБАЦІЇ БАКАЛАВРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Індивідуальне завдання передбачає більш глибоке вивчення окремих сторін діяльності досліджуваного суб'єкта господарювання відповідно до теми, узгодженої з безпосереднім науковим керівником бакалаврської кваліфікаційної роботи. Індивідуальне завдання оформлюється за наступним планом:

1. Аналіз теми дослідження за матеріалами суб'єкта господарювання.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 07.02/073.00.1/Б /ОК38-01-2024
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 22

2. Визначення проблем за темою дослідження на підприємстві (установі, організації).

3. Пропозиція шляхів усунення проблем за темою дослідження для забезпечення ефективності діяльності суб'єкта господарювання

4. ФОРМИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Перед виходом на практику здобувач вищої освіти повинен отримати:

1. Методичні вказівки наукового керівника щодо бакалаврської кваліфікаційної роботи та визначення необхідного аналітичного матеріалу суб'єкта господарювання для її написання.

2. Програму переддипломної практики.

3. Щоденник з переддипломної практики.

4. Договір з підприємством (установою, організацією) на проходження практики.

Дані методичні рекомендації є основним навчально-методичним, регламентуючим документом з проходження переддипломної практики для здобувачів вищої освіти, керівників практики від університету і суб'єкта господарювання.

Після закінчення терміну переддипломної практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання програми та індивідуального завдання з апробації теми бакалаврської кваліфікаційної роботи.

Загальна і характерна форма звітності здобувача вищої освіти за практику – це подання письмового звіту та щоденника практики, підписаного і оціненого безпосередньо керівником від бази практики. Письмовий звіт разом з щоденником та іншими документами подається на рецензування керівнику практики від Житомирської політехніки.

Щоденник практики є обов'язковим документом і містить інформацію про дати прибуття та вибуття здобувача на базу практики, виконані завдання, щоденні відмітки про роботу.

Звіт має містити відомості про виконання здобувачем вищої освіти усіх розділів програми переддипломної практики та індивідуального завдання з апробації бакалаврської кваліфікаційної роботи.

5. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ З ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

Звіт з переддипломної практики має бути літературно та технічно грамотно викладеним, відповідати вимогам оформлення і повинен включати титульну сторінку, план роботи (зміст), виклад матеріалу згідно із програмою та індивідуальним планом, висновки, список використаних джерел, додатки.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 07.02/073.00.1/Б /ОК38-01-2024
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 23

В процесі переддипломної практики здобувач вищої освіти аналізує і описує, які існують проблеми у діяльності підприємства, дає їм оцінку, висловлює свою думку, як вони впливають на результати діяльності суб'єкта господарювання, визначає їх доцільність чи наслідки щодо ефективності господарських операцій і відображає все це в основній частині письмового звіту.

В окремому розділі звіту здобувач вищої освіти описує результати апробації досліджень в рамках бакалаврської кваліфікаційної роботи.

Перелік додатків здобувач вищої освіти формує на свій розсуд, таким чином, щоб вони підтверджували виконану роботу (статутні документи, первинні документи, форми звітності та інші документи, що підтверджують діяльність підприємства: бізнес-план, аналітичні таблиці аналізу тощо). Подання звітності підприємства, яке є об'єктом дослідження переддипломної практики, за три роки є обов'язковим.

У висновках здобувач узагальнює інформацію та робить акцент на позитивних та негативних сторонах діяльності суб'єкта господарювання.

Звіт з переддипломної практики має бути надрукований чітко, розбірливо, без помилок та виправлень, з одного боку білого паперу формату А4 (210х297 мм) з дотриманням наступних вимог: 1,5 інтервал, 14 шрифт, гарнітура Times New Roman, абзацний відступ – 1-1,25 см, інтервал перед та після абзацу – 0 пт. Текстова частина має бути одного чорного кольору. Аркуш звіту повинен мати поля: ліве – 25 мм, верхнє – 20 мм, праве – 10 мм, нижнє – 20 мм.

Заголовки структурних частин роботи «ЗМІСТ», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами, вирівнювання по центру. Кожну структурну частину роботи (основний зміст, висновки, додатки) треба починати з нової сторінки.

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака №.

Першою сторінкою роботи є титульний аркуш, який виконується за формою, поданою в додатку А. На титульному аркуші номер сторінки не проставляють, на наступних сторінках – проставляють у правому верхньому куті.

Звертаємо увагу на те, що нумерація сторінок визначається з урахуванням попередньої титульної сторінки, на якій номер не проставляється. Всі сторінки підлягають суцільній нумерації.

Ілюстрації та таблиці необхідно подавати в роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Таблиці та рисунки оформлюють 12 шрифтом, одинарним інтервалом.

Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно. Номер ілюстрації, її назву та пояснювальні підписи розміщують під ілюстрацією, вирівнювання по центру. До всіх ілюстрацій потрібно вказувати джерело

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 07.02/073.00.1/Б /ОК38-01-2024
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 24

інформації.

Наприклад:

Рис. 1. Класифікація видових проявів персоналу суб'єкта господарювання [12]

Якщо ілюстрацію сформовано безпосередньо автором, у такому випадку розміщується відповідний підпис.

Наприклад:

Рис. 1. Класифікація видових проявів персоналу суб'єкта господарювання
Джерело: узагальнено та побудовано автором на основі даних [12]

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках). У правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» із зазначенням її номера. Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують симетрично до тексту. На кожену таблицю у звіті подається відповідне посилання на інформаційне джерело.

Наприклад:

Таблиця 1

Принципи управління персоналом суб'єкта господарювання [8]

Якщо таблицю побудовано автором, під таблицею розміщується відповідний підпис

Наприклад:

Таблиця 1

Основні економічні показники діяльності суб'єкта господарювання

Джерело: узагальнено та побудовано автором на основі даних [12]

Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на наступний аркуш. При переносі частини таблиці на іншу сторінку проводять нумерацію стовпців після шапки таблиці, яку дублюють на новій сторінці, а назву розміщують тільки над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова «Продовження табл.» і вказують номер таблиці. Проте громіздкі таблиці й рисунки краще розміщувати у додатках до звіту.

Наприклад

Продовження табл. 1

1	2	3	4	5	6

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 07.02/073.00.1/Б /ОК38-01-2024
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 25

Загальний порядок представлення формул зводиться до такого. Найбільш важливі формули, а також довгі й громіздкі формули розташовують на окремих рядках. Для економії місця декілька коротких однотипних формул, що виділені з тексту, можна розміщувати в одному рядку, а не один під одним. Невеликі й нескладні формули, що не мають самостійного значення, розміщують всередині рядків тексту. Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів треба подавати безпосередньо під формулою в тій послідовності, в якій вони дані у формулі.

Список використаних джерел – елемент бібліографічного апарату, який містить бібліографічні описи використаних джерел і розміщується після висновків. Оформлення здійснюється відповідно до ДСТУ 8302:2015. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Київ, 2016. 16 с. (Інформація та документація) (Додаток Г).

Список використаних джерел повинен містити перелік усіх першоджерел, на які є посилання у тексті звіту або які використовувалися під час здійснення дослідження.

Перелік джерел укладають у алфавітному порядку. Укладаючи його, необхідно додержуватися вимог державного стандарту. Кожний бібліографічний запис треба починати з нового рядка, спочатку видання українською мовою, потім – іноземними. Бібліографічні записи в «Списку...» повинні мати порядкову нумерацію. У тексті роботи слід давати у дужках посилання на номери списку. Якщо необхідно вказати номер сторінки, її ставлять через кому після номера видання, наприклад: [1, с. 23].

Важливо! Заборонено використання наукових та / або інших джерел російською мовою, або опублікованих авторами з російської федерації або Республіки Білорусь!

Після списку використаних джерел розміщують аркуш з написом «ДОДАТКИ» посередині, за яким представляють усі необхідні додатки. Додатки оформлюють як продовження звіту з переддипломної практики на наступних його сторінках, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті роботи. Якщо додатки оформлюють на наступних сторінках роботи, кожен такий додаток повинен починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток _____» і велика літера, що позначає додаток. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ї, наприклад, додаток А, додаток Б. Один додаток позначається як додаток А.

Звіт перед поданням на кафедру необхідно ретельно вчитати. Всі помилки слід виправити. Звіт з помилками вважається оформленим з недотриманням вимог, що враховується при виставленні оцінки з практики.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 07.02/073.00.1/Б /ОК38-01-2024
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 26

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИКИ

Звіт з переддипломної практики захищається здобувачем вищої освіти (з диференційованою оцінкою) в комісії. Формою контролю є диференційований залік. Оцінка за практику вноситься в заліково-екзаменаційну відомість і в залікову книжку (індивідуальний навчальний план) здобувача вищої освіти за підписами членів комісії.

Оцінка має відображати ступінь підготовленості студента-практиканта до практичної роботи за фахом. При оцінюванні переддипломної практики враховується виконання основної частини звіту відповідно до програми практики, індивідуального завдання по апробації бакалаврської кваліфікаційної роботи, характеристика керівника практики від бази, а також якість оформлення документів.

Якість написання письмового звіту з переддипломної практики оцінюється за критеріями:

1. Відповідність структури роботи та логіки викладення матеріалу даним методичним рекомендаціям.
2. Дотримання цінностей академічної доброчесності при підготовці документів з практики.
3. Відповідність роботи правилам оформлення.

Оцінка за практику ставиться за результатами перевірки та захисту звіту в усній формі перед комісією, визначеною наказом, до складу якої входять керівники практики від кафедри менеджменту, бізнесу та маркетингових технологій.

Таблиця 20

Розподіл балів при оцінюванні переддипломної практики керівником практики

№ з/п	Елементи оцінювання	Кількість балів
1	Своєчасність подання письмового звіту та щоденника на кафедру (за датою реєстрації)	невчасно – 0; вчасно – 10
2	Якість оформлення звіту та щоденника з переддипломної практики (оцінюється керівником практики від університету)	від 30* до 60
3	Захист звіту з переддипломної практики перед комісією (оцінює комісія)	до 30

*за умови отримання менше 30 балів звіт повертається здобувачу освіти на доопрацювання

Особлива увага приділяється ставленню здобувача вищої освіти до роботи, його самостійності, вмінню робити висновки та рекомендації, дотримання правил академічної доброчесності.

Якість захисту оцінюється за критеріями: логічність побудови доповіді; аргументованість положень; якість відповідей на запитання членів комісії.

Підсумкова оцінка виставляється в процесі обговорення членами комісії, що проводять захист за чотирьохбальною шкалою. У заліково-екзаменаційну

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 07.02/073.00.1/Б /ОК38-01-2024
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 27

відомість виставляється оцінка за переддипломну практику в цілому, з урахуванням вчасності подання, якості виконання та захисту за 100 бальною шкалою ECTS (табл. 21).

Таблиця 21

Шкала оцінювання

Шкала ЄКТС	Національна шкала	100-бальна шкала
A	Відмінно	90-100
B	Добре	82-89
C		74-81
D	Задовільно	64-73
E		60-63
FX	Незадовільно	35-59
F		0-34

Підсумки переддипломної практики обговорюються на засіданні кафедри менеджменту, бізнесу та маркетингових технологій, а загальні підсумки практики підводяться на вченій раді факультету бізнесу та сфери обслуговування.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 07.02/073.00.1/Б /ОК38-01-2024
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 28

7. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Волкова Н. А., Подвальна Н. Е., Семенова К. Д. Економічний аналіз: навч. посіб. Одеса: ППЦ «Белка», 2020. 240 с. URL: <http://surl.li/xzwwqbr>.
2. Гонтарева І. В. Підприємництво: підручник. Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2021. 392 с. URL: <http://surl.li/xrguun>.
3. Економіка підприємства / Л. Л. Лазебник, В. В. Гурочкіна, Л. В. Слюсарева та ін.; за заг. ред. Л. Л. Лазебник. Ірпінь: Університет ДФС України, 2021. 426 с.
4. Економіка підприємства: навч. посіб. / [Л. С. Шевченко, О. С. Марченко, О. А. Гриценко та ін.]; за заг. ред. Л. С. Шевченко. 3-тє вид., перероб. і допов. Харків: Право, 2021. 212 с.
5. Магопець О. А., Шалімова Н. С., Черновол О. М. Фінансовий аналіз: 2-ге випр. і доп. Кропивницький: ЦНТУ, 2022. 230 с. URL: <http://surl.li/hddiqs>.
6. Менеджмент: підручник. [С.Ю. Бірюченко, К.О. Бужимська, І.В. Бурачек та ін.]; під заг. ред. Т.П. Остапчук. Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка». Вид-во «Рута», 2021. 856 с.
7. Менеджмент персоналу: підручник / за заг. ред. д.е.н., проф. В. Брича. Тернопіль: ЗУНУ, 2023. 640 с.
8. Мошонько Г.А. Організація підприємницької діяльності: навчальний посібник. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 61 с. URL: <http://surl.li/tmlifb>.
9. Орлова К. Є. Управління бізнесом: підручник. Житомир : Державний університет «Житомирська політехніка», 2019. 319 с. с <http://eztuir.ztu.edu.ua/handle/123456789/7528;jsessionid=6573D23816BA3B300D7F4B71622DE6DC>.
10. Основи підприємництва: Підручник. [Біляк Т.О., Бірюченко С.Ю., Бужимська К.О., та ін.]; під заг. ред. Н.В. Валінкевич. Житомир : ЖДТУ, 2019. 492 с.
11. Остапчук Т. П., Пащенко О. П. Аналіз архітектури портфеля брендів. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2021. № 28. С. 32-36. URI: <http://srd.pgasa.dp.ua:8080/xmlui/handle/123456789/6342>
12. Пащенко О. П, Тарасюк О. В. Науково-методологічні засади управління стратегічними змінами в контексті формування моделі менеджменту підприємства в умовах євроінтеграції. Економіка та суспільство, 2022. (42). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-42-46>
13. Паршин Ю. І., Паршина О. А. Основи економічного аналізу: навч. посіб. Дніпро: «ФОП Дробязко С. І.», 2020. 180 с. URL: <http://surl.li/dnbzta>.
14. Податковий кодекс України: Кодекс від 02.12.2010 р. № 2756-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.
15. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 07.02/073.00.1/Б /ОК38-01-2024
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 29

16. Прокопенко М.О. Сценарне планування бізнес-процесів на промислових підприємствах в умовах цифровізації. Інвестиції: практика та досвід. 2023. № 15. С. 90-96. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2023.15.90>

17. Сидоров О. А., Фісуненко Н. О., Альошина Т. В., Фоменко А. Є. Стратегічний менеджмент: підручник. Дніпро: Арт-Прес, 2024, 352 с. URL: <https://er.dduvs.edu.ua/handle/123456789/14392>

18. Синицина Г. А., Рачкован О. Д. Основи бізнесу та підприємницької діяльності: конспект лекцій. Х.: ХДУХТ, 2019. 93 с.

19. Сумець О. М. Стратегічний менеджмент : підручник / МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ, Кременч. льот. коледж. Харків : ХНУВС, 2021. 208 с. URL: https://library.krok.edu.ua/media/library/category/pidruchniki/sumets_0004.pdf

20. Стратегічний менеджмент : навч. посібник / А. В. Балабаниць, М. О. Горбашевська, Л. А. Кислова, В. М. Мацука, Ф. Л. Перепадя ; за заг. ред. А. В. Балабаниць. Маріуполь : МДУ, 2022. 343 с. URL: <https://repository.mu.edu.ua/jspui/handle/123456789/9069>

21. Стратегічний аналіз галузі. Навчальний посібник / За ред. Лотиш О.Я. Тернопіль: Економічна думка, 2019. 248 с. URL: <https://surl.lu/gdbrij>

22. Стратегічна діагностика потенціалу організації : навч. посіб. / Л. В. Оболенцева, І. В. Писарева, Н. М. Влащенко ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2023. 157 с. URL: <https://surl.li/gosapo>

23. Стратегічне управління: навч.-метод. посібник для самостійної роботи здобувачів вищої освіти денної, заочної, дистанційної форм навчання першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 073 «Менеджмент» за освітньою програмою «Менеджмент організацій і адміністрування» / Укладачі: Снітко Є.О., Завгородня Є.Є. Старобільськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2021. 129 с URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi83/0062661.pdf>

24. Сотник А.А., Бірюченко С.Ю. Бізнес-діагностика комерційної діяльності промислового підприємства. Економіка та суспільство. 2023. № 48. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2267> DOI: 10.32782/2524-0072/2023-48-88

25. Сотник А.А. Діагностика бізнес-потенціалу підприємства. Наукове видання Державного університету «Житомирська політехніка»: Серія «Економіка, управління та адміністрування». 2022. Вип. 4 (102). С. 77-83. DOI: [https://doi.org/10.26642/ema-2022-4\(102\)-77-83](https://doi.org/10.26642/ema-2022-4(102)-77-83)

26. Tarasiuk H., Kovalchuk V., Sotnyk A. Complex forecasting in the system of strategic diagnostics of enterprise's potential. Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice. 2020. Vol. 2 (33). pp. 358-366. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v2i33.207089>

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 07.02/073.00.1/Б /ОК38-01-2024
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 30

ДОДАТКИ

Додаток А

Форма заяви здобувача вищої освіти на проходження переддипломної практики

Завідувачу кафедри менеджменту,
бізнесу та маркетингових технологій
д.е.н., проф. Тетяні ОСТАПЧУК
здобувача вищої освіти МО-72
ІВАНЕНКА Івана

ЗАЯВА

Прошу направити мене на проходження переддипломної практики до _____, що
(організаційно-правова форма та повна назва суб'єкта господарювання)

розташоване за адресою _____.

З вимогами щодо проходження переддипломної практики, оформлення та захисту звіту ознайомлений (а).

_____
(дата)

_____
(підпис)

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 07.02/073.00.1/Б /ОК38-01-2024
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 31

Додаток Б

Зразок титульної сторінки звіту
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

Кафедра менеджменту, бізнесу та маркетингових технологій

ЗВІТ

З ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

Здобувача (ки) вищої освіти ОС «бакалавр»,
групи МО-72
спеціальності 073 «Менеджмент»

Іваненка Івана

(прізвище та власне ім'я)-

Керівник

(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та власне ініціали)

Національна шкала

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Члени комісії

_____

(підпис)

_____

(прізвище та ініціали)

_____

(підпис)

_____

(прізвище та ініціали)

_____

(підпис)

_____

(прізвище та ініціали)

м. Житомир - 20 __рік

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 07.02/073.00.1/Б /ОК38-01-2024
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 32

Додаток В

Приклад змісту звіту з переддипломної практики

ЗМІСТ

ВСТУП	3
Розділ 1. ПРОГРАМНІ ПИТАННЯ З ДІАГНОСТИКИ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ.....	4
1.1. Організаційно-правова характеристика суб'єкта господарювання за класифікаційними ознаками і структурою управління.....	4
1.2. Визначення основних бізнес-процесів, пов'язаних із управлінням діяльністю суб'єкта господарювання	14
1.3. Діагностика фінансово-економічного стану суб'єкта господарювання	15
1.4. Охорона праці на підприємстві (установі, організації).....	22
Розділ 2. ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ ДЛЯ НАПИСАННЯ ТА АПРОБАЦІЇ БАКАЛАВРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ.....	25
2.1 Аналіз теми дослідження за матеріалами суб'єкта господарювання.	25
2.2 Визначення проблем за темою дослідження на підприємстві (установі, організації).....	32
2.3 Пропозиція шляхів усунення проблем за темою дослідження для забезпечення ефективності діяльності суб'єкта господарювання.....	35
Список використаних джерел.....	38
Висновки.....	39
Додатки.....	40

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 07.02/073.00.1/Б /ОК38-01-2024
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 33

Додаток Г

Зразок оформлення списку використаних джерел

Автореферат.

1. Андріішина К. І. Лінгвальні засоби авторизації в сучасному англomовному журнальному дискурсі: когнітивно-риторичний аспект : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Київ, 2019. 20 с.

2. Вахненко О. О. Нелінійна динаміка багатокomпонентних структурованих низьковимірних систем : автореф. дис. ... д-ра фіз.-мат. наук : 01.04.02. Київ, 2019. 36 с.

Архівний документ.

1. Універсал Директорії Української Народної Республіки про злуку з Західно-Українською Народною Республікою. 22 січня 1919 р. ЦДАВО України (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1429. Оп. 1. Спр. 5. Арк. 5. Оригінал. Машинопис.

2. Витяг із постанови РНК УРСР і ЦК КП(б)У “Про переселення колгоспників у Куйбишевський район Кримської АРСР”. 18 серпня 1944 р. ЦДАГО України (Центр. держ. архів громад. об-нь України). Ф. 1. Оп. 6. Спр. 772. Арк. 119, 123, 124.

Дисертація.

1. Гаєвська Ю. П. Літолого-фаціальні особливості еоценових відкладів Бориславсько-Покутської зони Передкарпатського прогину та передових скиб скибової зони Українських Карпат у зв’язку з їх нафтогазоносністю : дис. ... канд. геол. наук : 04.00.17. Львів, 2019. 158 с.

2. Павлюк О. О. Розвиток систем банківського нагляду в країнах Центральної та Східної Європи : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.02. Київ, 2019. 480 с.

Диск.

1. Чередниченко О. П. Архівні матеріали в українській історіографії. Київ, 2019. 2 електрон.-опт. диски (DVD-R).

2. Тартак. Опір матеріалів. Астра Рекордс, 2009. 1 електрон.-опт. диск (CD).

Закон (акт).

1. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII : станом на 18 берез. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 07.06.2020).

2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з метою підвищення спроможності системи охорони здоров’я України протидіяти поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19) : Закон України № 587-IX від 07.05.2020 р. Відомості Верховної Ради України. 2020. 29 трав. С. 19.

Книга одного автора.

1. Воннегут К. Буфонада, або Більше не самотні. Івано-Франківськ :

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 07.02/073.00.1/Б /ОК38-01-2024
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 34

Вавилон. б-ка, 2018. 184 с.

2. Alexander L. G. Longman English grammar. 12th ed. Harlow : Pearson Education Limited, 2003. 362 p.

Книга двох або трьох авторів.

1. Касянчук В. В., Микитюк П. В., Олійник Л. В. Ветеринарно-санітарна експертиза з основами технології продуктів тваринництва. Вінниця : Нова Кн., 2007. 480 с.

2. Zimmerman L. M., Veith I. Great ideas in the history of surgery. San Francisco : Norman Publishing, 1993. 587 p.

Книга чотирьох і більше авторів.

1. Глобальна економіка ХХІ століття: людський вимір : монографія / Д. Г. Лук'яненко та ін. Київ : КНЕУ, 2008. 420 с.

2. Сучасна українська мова / О. М. Григор'єв та ін. 3-тє вид., перероб. Київ : Либідь, 2005. 488 с.

Книга без зазначення автора (з редактором тощо).

1. Мінералогічний словник / укл.: В. С. Білецький, В. Г. Омельченко, Г. Д. Горванко. Маріуполь : Сх. вид. дім, 2016. 488 с.

2. The Routledge handbook of translation studies / ed. by C. Millán, F. Bartrina. Abingdon ; New York : Routledge, 2013. 571 p.

Книга – окремий том (частина) багатотомного видання.

1. Митрополит Іларіон. Етимологічний-семантичний словник української мови : у 4 т. Вінніпег : Волинь, 1982. Т. 2 : Е – Л. 399 с.

2. Анатомія людини : у 3 т. / А. С. Головацький та ін. Вінниця : Нова Кн., 2007. Т. 2. 456 с.

Матеріали конференцій (тези).

1. Дудник В. М. Громадська активність кримських татар в умовах анексії Криму. Таврійські історичні наукові читання : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 27—28 січ. 2017 р. / Тавр. нац. ун-т ім. В. І. Вернадського, Гуманіт. ін-т. Київ, 2017. С. 14—19.

2. Балацька Л. П., Морська Н. О., Олексів Г. Д. Індивідуалізація навчання як необхідний підхід до вивчення англійської мови за професійним спрямуванням у вищих навчальних закладах технічного профілю. Каразінські читання: Людина. Мова. Комунікація : тези доп. XVII Наук. конф. з міжнар. участю, м. Харків, 2 лют. 2018 р. / М-во освіти і науки України, Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна, Ф-т інозем. мов. Харків, 2018. С. 10—12.

Патент.

1. Відстійник з гідрофобним фільтром для очищення зворотних пластових вод : пат. 112504 Україна : C02F 1/40, B01D 17/022, B01D 17/028, C02F 101/32. № а 2015 07709 ; заявл. 03.08.2015 ; опубл. 12.09.2016, Бюл. № 17 (кн. 1). 1 с.

2. Камерна паливня для спалювання деревної біомаси : пат. 93790 Україна : F27B 3/04. № u 2014 05724 ; заявл. 27.05.2014 ; опубл. 10.10.2014, Бюл. № 19.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 07.02/073.00.1/Б /ОК38-01-2024
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 35

2 с.

Препринт.

1. Загладько І., Дувіряк А. Взаємодія скалярних частинок через тахійонне поле. Львів : Ін-т фізики конденс. систем НАН України, 2002. 38 с. (Препринт. Ін-т фізики конденс. систем НАН України ; ISMP-02-02U).

2. Сорокін С. В. Практична граматики турецької мови. Ч. 1. Київ : Вид. центр КНЛУ, 2018. 358 с. (Препринт. Київ. нац. лінгв. ун-т).

Сайт.

1. Який рід мають слова «чіа», «кіноа»? Kyiv Dictionary. URL: <https://www.kyivdictionary.com/uk/grammar/uk/consulenza-linguistica/vypusk1/chia-kinoa/> (дата звернення: 06.09.2025).

2. Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана. URL: <https://kneu.edu.ua/> (дата звернення: 07.10.2025).

Стандарт.

1. ДСТУ ISO/IEC 17011:2005. Оцінювання відповідності. Загальні вимоги до органів акредитації, що акредитують органи оцінювання відповідності. На заміну ДСТУ ISO/IEC TR 17010-2001, ДСТУ EN 4500 ; чинний від 2006-10-01. Вид. офіц. Київ : Держспоживстандарт України, 2006. 18 с.

2. ДСТУ 3574-97. Патентний формуляр. Основні положення. Порядок складання та оформлення. Чинний від 1998-01-01. Вид. офіц. Київ : Держстандарт України, 1997. 7 с.

Стаття в газеті.

1. Коваленко О. Почути експортерів, або чому підстави відповідальності за порушення валютного законодавства потребують змін. Юридична газета. 2016. 13 груд. С. 34–35.

2. Артеменко Л., Мосійчук А. До ювілею природничого музею. Костопільська газета. 2018. Травень. С. 28.

Стаття в журналі.

1. Журавель Т. В. Інваріантні перекладацькі трансформації кінотексту для збереження комунікативно-прагматичного потенціалу мовленнєвих актів оригіналу в умовах дублювання та субтитрування. Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія «Філологія». 2019. Т. 22, № 2. С. 183–192. URL: <https://doi.org/10.32589/2311-0821.2.2019.192584> (дата звернення: 06.06.2024).

2. Acquaviva P. Two studies on the internal syntax of complex names. Italian journal of linguistics. 2019. Vol. 31, no. 2. P. 3—36. DOI: 10.26346/1120-2726-137 (date of access: 06.06.2024).

Частина книги.

1. Бзовська І. С., Мриглов І. М. Моделювання кінетики хімічних реакцій при гетерогенному каталізі на прикладі реакції окислення монооксиду вуглецю. Моделі квантово-статистичного опису каталітичних процесів на металевих підкладах : монографія / за заг. ред. Костробія П. П. Львів, 2012. С.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.09- 07.02/073.00.1/Б /ОК38-01-2024
	Екземпляр № 1	Арк 36 / 36

226–257.

2. Adamska-Sałaciak A. Issues in compiling bilingual dictionaries. The Bloomsbury companion to lexicography / ed. by H. Jackson. London, 2013. Pp. 213–231.

Приклади оформлення бібліографічних посилань у списку використаних джерел згідно з ДСТУ 8302:2015.

Для автоматичного заповнення літературних джерел за вищезазначеним стандартом можна використовувати інтернет-ресурси, зокрема, <https://www.grafiati.com/uk/>.